

تهیه نخ ابریشمی ضد میکروب با به کارگیری آنزیم پروتئاز و نانونقره

دکتر مجید منتظر

دانشیار، دانشگاه صنعتی امیرکبیر

اقدس سادات سعادتار آرانی

کارشناس ارشد شیمی نساجی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

محمد کریم رحیمی

استادیار، دانشگاه آزاد اسلامی واحد پزشکی تهران

کلیم

فصلنامه

علمی - پژوهشی

انجمن علمی

فرش ایران

شماره ۱۹

تابستان ۱۳۹۰

۷۵

چکیده

همچنین برخی خصوصیات نخ ابریشمی عمل شده شامل کاهش وزن، شاخص سفیدی و خصوصیات رنگی در تصاویر میکروسکوپ الکترونی بررسی شده است. به کارگیری نانونقره به تنهایی خاصیت ضد میکروب عالی با غلظت‌های متفاوت میکروب را نشان داده ولی سبب کاهش سفیدی نخ ابریشمی شده است. در حالی که با به کارگیری ۲٪ پروتئاز، خاصیت ضد باکتری و سفیدی نخ ابریشمی افزایش یافته است. بر این اساس کاربرد هم‌زمان پروتئاز و 30ppm نانونقره روی نخ ابریشمی سبب ایجاد ویژگی ضد باکتری عالی (۱۰۰٪) شده است. **واژه‌های کلیدی:** پروتئاز، ضد میکروب، نانونقره، ابریشم.

امروزه کاربرد آنزیم‌ها و ضدباکتری‌ها روی الیاف پروتئینی جهت محافظت منسوجات در برابر میکروب‌ها و جلوگیری از ایجاد لکه، تغییر رنگ و افزایش زمان نگهداری فرش‌های ابریشمی در موزه‌ها مورد توجه قرار گرفته است. این تحقیق با هدف بررسی تأثیر آنزیم پروتئاز و نانونقره روی نخ ابریشمی انجام شده است. نخ ابریشمی دولا با نمره 140 tex (به‌عنوان خامه فرش) با آنزیم پروتئاز و مقادیر مختلف نانونقره در شرایط متفاوت عمل شده و خواص ضد میکروبی آنها در مجاور دو نوع باکتری *E.coli* و *S.aureos* بررسی و مقایسه شده است.

مقدمه

در حال حاضر توجه زیادی به استفاده از آنزیم‌ها جهت حصول تنوع اثر تکمیلی روی الیاف پروتئینی صورت می‌گیرد، اما درجه و دامنه تخریب لیف توسط آنزیم نکته مهم‌تری در کاربرد تجاری آن است. پروتئازها با شکستن پیوندهای پپتیدی، پروتئین را هیدرولیز کرده و سبب کاهش طول زنجیر پروتئین شده و نهایتاً منجر به تولید اسید آمینه آزاد می‌شوند (Cavaco & Gubitz, 2005). پروتئازها روی الیاف ابریشم نیز تأثیر تخریبی دارند و تأثیر آنها در استحکام کششی، ساختار کریستالی و کاهش وزن دیده می‌شود (Horan et al., 2005).

ابریشم طبیعی به‌وسیله کرم ابریشم از نوع *Tussah Bombyx mori* و غیره تولید می‌شود. در واقع از دو غده در کرم ابریشم ماده چسبنده به‌صورت فیلامنت بلند و یکنواخت ترشح می‌شود که در هوا به‌صورت لیف جامد درمی‌آید. ابریشم پس از صمغ‌گیری تنها حاوی فیروئین است که از آمینواسیدهای گلاپسین، آلانین و سرین تشکیل شده که آمینواسیدهای کوچکی هستند که سبب ایجاد ساختار منظم و کریستالی فیروئین می‌شوند. نقطه ایزویونیک فیروئین $pH=5$ و سرپسین $pH=4/5$ است. در محدوده $pH=5-4$ فیروئین از حداقل تورم و تمایل به واکنش شیمیایی برخوردار است. در خارج از این محدوده با شکستن پیوندها و نفوذ آب و حلال‌های قطبی به فیروئین آسان‌تر شده و تورم الیاف افزایش می‌یابد (Saadatdar, 2009).

گروه‌های $COOH$ و NH_2 موجود در انتهای زنجیرهای پپتیدی ابریشم در آب یونیزه شده و امکان ایجاد پیوندهای یونی با یون‌های فعال موجود در ساختار مولکولی رنگزا ایجاد می‌شود (Dehghan, 2009).

Mingzhong Li و همکارانش تخریب لایه‌های فیروئین

ابریشم متخلخل با آنزیم‌های مختلف را بررسی کردند. در کشت لایه‌های فیروئین ابریشم متخلخل در محلول‌های آنزیم مختلف مشاهده شد که با افزایش زمان تخریب، وزن لایه‌ها در پروتئاز کاهش یافته و با توجه به تخریب ۷۰٪ لایه فیروئین در پروتئاز، لایه مذکور را زیست تجزیه‌پذیر دانستند (Mingzhong et al., 2003).

Montazer و همکاران اثر آنزیم پروتئاز در شرایط اسیدی روی خواص فیزیکی و مکانیکی کالای پشمی را بررسی کردند. آنها نشان دادند که افزایش غلظت پروتئاز در شرایط pH اسیدی باعث کاهش استحکام، وزن، زمان جذب قطره آب، جمع‌شدگی، افزایش درصد حلالیت قلیا و سایش کالای پشمی شده که با استفاده از عملیات بعدی با آنزیم ترانس گلوتامیناز، معایب آن بر طرف شده است. در واقع آنزیم ترانس گلوتامیناز در $pH=9-10$ و دمای $37^\circ C$ درجه سانتی‌گراد سبب افزایش استحکام، مقاومت سایشی و کاهش زمان جذب قطره آب، میزان جمع‌شدگی و نمدی شدن کالای پشمی شده است (Montazer et al., 2006).

کنترل میکروارگانیسم‌ها روی منسوجات مختلف مانند لباس‌های بیمارستانی و دیگر منسوجات تهیه شده از الیاف طبیعی یا مصنوعی به‌دلیل رشد باکتری‌ها و قارچ‌ها روی آنها گسترش یافته است. بنابراین انواع تکمیل‌های ضد میکروبی و تکنیک‌های ضد عفونی برای انواع منسوجات توسعه یافته است. همچنین تکمیل‌های ضدباکتری جدید با روش ساده و استفاده از نانو تکنولوژی توسعه یافته است. جهت بهبود و اصلاح منسوجات در سطح مولکولی و افزایش دوام و طول عمر مفید آنها، به‌کارگیری نانو تکنولوژی ضروری است (Vigneshvaran et al., 2010). مواد نانو ساختار از سطح مخصوص بیشتری نسبت به مواد متداول برخوردارند در نتیجه

مصرف مقدار بسیار کم آنها روی سطح الیاف سبب جلوگیری از رشد میکروارگانیسم‌ها می‌شود. نانونقره یک محصول نانوتکنولوژی با قابلیت زیاد به‌ویژه به داشتن خصوصیات ضد میکروبی شناخته شده است. این ماده قادر است بیش از ۶۵۰ نوع باکتری، ویروس و قارچ را از بین ببرد.

Moazami و همکاران نخ ابریشمی را به روش‌های آنزیمی، قلیایی و کلیاب صمغ‌گیری کرده و همراه نمونه خام با مقادیر مختلف سولفات مس و نیترات نقره دندان‌ده و سپس خواص ضد میکروبی آنها را بررسی کرده‌اند. آنها نشان دادند که نمونه‌های صمغ‌گیری شده و عمل شده با درصدهای کم نیترات نقره و سولفات مس اثر مطلوب ضد میکروبی دارند و با افزایش درصد دندان‌دها پایداری خواص در برابر شستشوی متوالی حفظ شده است. همچنین نقره قدرت بیشتری نسبت به مس در برابر استافیلوکوک اورئوس و اشریشیاکولی نشان داده که می‌تواند ناشی از اختلاف ضخامت لایه پپتیدوگلیکان دو باکتری در نظر گرفته شود. در مجموع باکتری استافیلوکوکوس آرنئوس در این آزمایش‌ها مقاوم‌تر از اشریشیاکولی بوده است (Moazami et al., 2010).

در این تحقیق، نخ‌های ابریشمی دولا (پرز فرش دست‌باف) به‌صورت پیش عمل شده با آنزیم پروتئاز و همزمان با نانونقره عمل شده و خواص رنگی و ضد میکروبی آنها بررسی و مقایسه شده‌اند.

آزمایش‌ها

مواد و وسایل

نخ ابریشمی دولا با نمره ۱۴۰ و ۸۳ تاب در متر در جهت S، صمغ‌گیری شده استفاده شده است. آنزیم پروتئاز (۲، ۱، ۳) از شرکت Novozyme دانمارک تهیه

شده و نخ ابریشمی در شرایط $\text{pH}=5$ ، $L:G=40:1$ و دمای 60°C برای مدت ۴۵ دقیقه عمل شده است. به‌منظور ضد میکروب کردن نخ ابریشمی از محلول کلوئیدی 8000 ppm نانو نقره محصول شرکت نانو شیمی لوتوس پارس در شرایط $\text{pH}=5-6$ و دمای $60-70^\circ\text{C}$ درجه سانتی‌گراد و زمان ۳۰ دقیقه استفاده شده است.

شستشوی نخ ابریشمی با شوینده غیر یونی Ultravon GP در $\text{pH}=7.5$ (تنظیم با آمونیاک) و دمای 70°C به مدت ۳۰ دقیقه انجام گرفته است.

جهت مشاهده و بررسی تغییرات سطحی الیاف ابریشم در اثر هیدورلیز آنزیمی و نیز تعیین میزان نقره موجود روی سطح نخ ابریشمی از میکروسکوپ الکترونی پویشی مدل XL30 ساخت شرکت فیلیپس هلند استفاده شده و تصاویری با بزرگ‌نمایی‌های $1000\times$ و $7500\times$ از سطح الیاف ابریشم تصویر تهیه شده است. دستگاه لایه نشانی طلا ساخت شرکت Bal-Tec از کشور سوئیس جهت تهیه نمونه‌ها استفاده شده است. خصوصیات رنگی و روش‌نمایی نمونه‌ها با استفاده از اسپکتروفوتومتر انعکاسی پرتابل (Color Eye XTH) ساخت کشور آمریکا اندازه‌گیری شده است.

روش کار

۱- شستشو و عمل با آنزیم‌ها: ابتدا نخ‌های ابریشمی با 1 g/L شوینده غیر یونی، در $\text{pH}=7.5$ و در دمای 70°C به مدت ۳۰ دقیقه شستشو شدند.

جهت عمل با آنزیم پروتئاز، نخ‌های ابریشمی با ۲٪ آنزیم پروتئاز در دمای 60°C به مدت ۴۵ دقیقه و در $\text{pH}=5$ عمل شدند.

۲- عمل با نانونقره: ۳ سری نمونه (الف، ب و ج) با غلظت‌های مختلف (50 ppm و 30 ppm) نانونقره در دمای $60-70^\circ\text{C}$ و $\text{pH}=5-6$ و زمان ۳۰ دقیقه عمل شدند.

الف: نمونه‌های شستشو شده

ب: نمونه‌های پیش عمل شده با ۲٪ آنزیم پروتاز

ج: نمونه‌های شستشو شده که به صورت همزمان با ۲٪ پروتاز و غلظت‌های مختلف نانوقره عمل شدند.

۳- رنگریزی: نخ‌های ابریشمی عمل شده با نانوقره، با ۱٪ رنگرای اسیدی (Polar Brill Red GEN) و ۲ g/L سولفات آمونیوم و ۱٪ آلبگال A در pH=۴/۵ مدت ۱ ساعت در دمای ۹۵°C (جوش) رنگریزی شدند.

۴- درصد کاهش وزن: نخ ابریشمی قبل و بعد از عمل با آنزیم پروتاز با استفاده از استاندارد ۱۸۴۷ و با استفاده از ترازو با دقت ۰/۰۰۱ گرم توزین شده و درصد کاهش وزن توسط معادله (۱) محاسبه شده است.

$$\text{معادله (۱)} = \frac{W1 - W2}{W1} \times 100 = (\%) \text{ میزان کاهش وزن}$$

در این معادله W1 و W2 به ترتیب وزن اولیه و وزن ثانویه کالا هستند.

۵- آزمون ضد باکتری

فعالیت ضد میکروبی در مقابل باکتری‌های *Staphylococcus aureus* (باکتری گرم مثبت) و *Escherichia coli* (باکتری گرم منفی) با استفاده از روش استاندارد AATCC Test Method 100-2004 تعیین شده است. باکتری‌ها به روش کشت خطی جهت حصول کلونی‌های خالص و مجزا کشت داده شده و ۲۴ ساعت در انکوباتور در دمای ۳۷ درجه سانتی‌گراد قرار داده شده تا رشد باکتری‌ها کامل شود.

برای بررسی خاصیت ضد میکروبی نخ‌های ابریشمی عمل شده، سه سری نمونه در حدود ۷ تا ۹ سانتی‌متر از نخ ابریشمی را درون سه سری لوله آزمایش قرار داده و نیز سه عدد لوله آزمایش خالی به عنوان شاهد (سرم فیزیولوژی و دو نوع سوسپانسیون میکروبی) برداشته

و در آنها را با پنبه بسته و اتوکلاو نموده و سپس در هر کدام از یک‌سری از لوله‌های آزمایش ۱ میلی‌لیتر محلول سرم فیزیولوژی (۸۹g/L کلرید سدیم) و در هر کدام از دو سری دیگر از لوله‌های آزمایش ۱ میلی‌لیتر محلول سوسپانسیون میکروبی (اشریشیا کولی ۰/۰۰۱ و استافیلوکوکوس آرتوس ۰/۰۱) ریخته‌ایم. برای تهیه این سوسپانسیون، یک سری لوله آزمایش حاوی سرم فیزیولوژی را اتوکلاو کرده و پس از سرد شدن، به کمک یک اونس حلقه‌ای یک کلونی (به‌طور جداگانه از هر یک از باکتری‌ها) برداشته و در کنار شعله در ۱۰ cc محلول سرم فیزیولوژی حل نموده و سپس ۱ cc از این محلول برداشته و به ۹ cc محلول سرم فیزیولوژی اضافه نموده تا سوسپانسیون میکروبی (۰/۱) حاصل شود. بدین ترتیب با رقیق‌سازی مشابه سوسپانسیون میکروبی ۰/۰۱ برای استافیلوکوک اورثوس و سوسپانسیون میکروبی ۰/۰۰۱ برای اشریشیا کولی تهیه شده است.

چون رشد اشریشیا کولی سریع‌تر و بیشتر است، لذا از غلظت کمتر (۰/۰۰۱) استفاده شده تا در شمارش تعداد کلونی‌ها بعد از ۲۴-۱۸ ساعت کشت با مشکل مواجه نشویم. سپس جهت پورپلیت کردن، ۰/۱ میلی‌لیتر از محلول درون هر لوله برداشته و داخل یک پلیت ریخته و روی آن آگار مذاب استریل شده (دمای ۴۵°C) ریخته و در پلیت را بسته و آن را به صورت عدد هشت انگلیسی (۸) حرکت داده تا آگار به صورت ژل بسته شود. سپس آن را در دستگاه انکوباتور (دمای ۳۷°C) به مدت ۲۴-۱۸ ساعت قرار داده‌ایم.

تعداد باکتری‌ها در سطح پلیت پس از ۲۱ ساعت شمارش شده و در عدد ۱۰ ضرب شده و به عنوان A یادداشت شده است (تعداد باکتری‌ها در ۱ میلی‌لیتر = A). از طرفی تمام لوله‌های آزمایش حاوی ۰/۹ میلی‌لیتر

در سیستم CIE) نخ ابریشمی عمل شده با پروتئاز و نانونقره (پس از رنگریزی) را نشان می‌دهد. افزایش غلظت نانونقره از ۳۰ ppm به ۵۰ ppm به تنهایی، باعث کاهش ΔE و افزایش روشنایی شده است، ولی با استفاده از پروتئاز در حمام رنگریزی، افزایش غلظت نانونقره سبب افزایش اختلاف رنگی ΔE و کاهش روشنایی شده است. بر این اساس فرآیند آنزیمی توانسته با کاهش اثر آب‌گریزی و افزایش آب‌دوستی کالا به افزایش جذب رنگ‌زا کمک کرده است.

در واقع چون مقادیر ΔE (نسبت به نمونه رنگریزی شده)، b^*, a^* در نمونه عمل شده با آنزیم و ۵۰ ppm نانونقره و رنگ‌زا، در مقایسه با نتایج نمونه‌های دیگر (جدول ۱) بیشتر بوده و نیز L^* در نمونه عمل شده با آنزیم و ۵۰ ppm نانونقره و رنگ‌زا، نسبت به L^* در نمونه‌های دیگر کمتر بوده است. بنابراین فرآیند آنزیمی سبب افزایش جذب رنگ و در نتیجه روشنایی کمتر و اختلاف رنگ بیشتر شده است. (جدول ۱)

محلول و نمونه نخ ابریشمی را به مدت ۲۱ ساعت در دستگاه انکوباتور قرار داده و مجدداً عمل پورپلیت را انجام داده و تعداد باکتری‌ها را پس از ۲۱ ساعت شمارش کرده و در عدد ۱۰ ضرب کرده که به عنوان B یادداشت شده است (تعداد باکتری‌ها در ۱ میلی‌لیتر = B).

درصد کاهش باکتری در اثر مجاورت با نخ ابریشمی طبق معادله (۲) محاسبه شده است.

معادله (۲)

$$(\%) = (A - B) / A \times 100 = \text{میزان کاهش باکتری} (\%)$$

در این معادله، A نقش کنترل مثبت را دارد که جهت اطمینان و بررسی ورود یا عدم ورود آلودگی به محیط آزمایش، از کنترل منفی که شامل محیط کشت آگاری است که فقط سرم فیزیولوژی داخل آن ریخته شده، استفاده شده است.

نتایج و بحث

جدول ۱ مقادیر مؤلفه‌های رنگی L^*, b^*, a^* (اندازه‌گیری

جدول ۱: مقادیر L^*, b^*, a^* ، ΔE نخ ابریشمی ضد میکروب شده (پس از رنگریزی) (مأخذ: یافته‌های تحقیق)

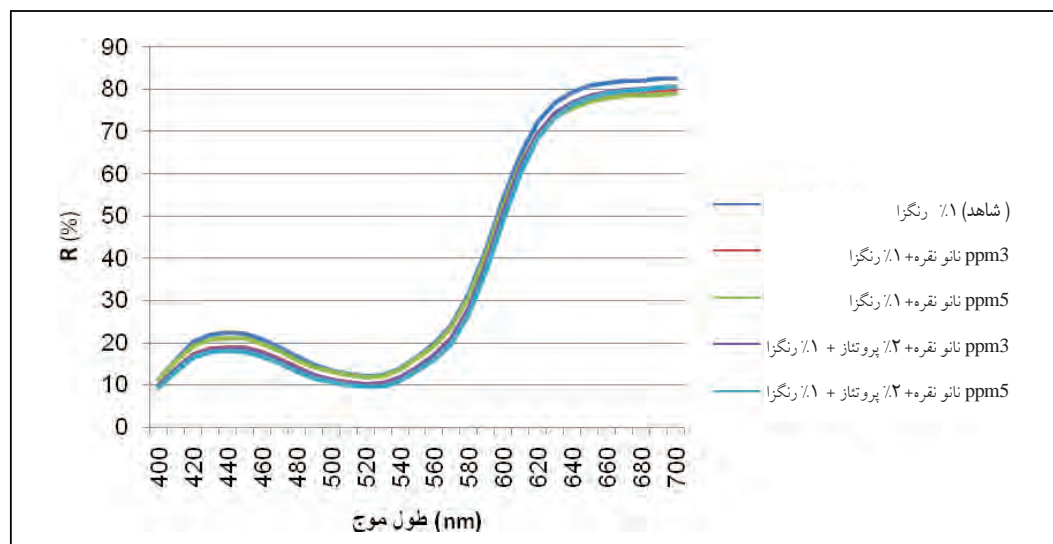
عملیات	L^*	a^*	b^*	ΔE
فقط ۱٪ رنگ‌زا	۶۲/۸۵	۴۴/۹۱	۲۰/۲۱	۰
۳۰ ppm نانو نقره + ۱٪ رنگ‌زا	۶۰/۴۰	۴۶/۲۴	۲۲/۱۵	۳/۴۰
۵۰ ppm نانو نقره + ۱٪ رنگ‌زا	۶۲/۰۰	۴۳/۷۸	۲۰/۶۴	۱/۴۷
۲٪ پروتئاز + ۳۰ ppm نانو نقره + ۱٪ رنگ‌زا	۶۰/۴۷	۴۶/۵۳	۲۲/۵۹	۳/۷۴
۲٪ پروتئاز + ۵۰ ppm نانو نقره + ۱٪ رنگ‌زا	۵۹/۶۰	۴۷/۱۹	۲۲/۸۳	۴/۷۵

تصویر ۱ منحنی انعکاسی نمونه‌های رنگرزی شده در محدوده طول موج مرئی (۷۰۰-۴۰۰ nm) نشان می‌دهد که مقدار انعکاس نمونه شاهد (فقط رنگرزی شده) در تمام محدوده طول موج مرئی از بقیه نمونه‌ها بیشتر است. اگرچه مقدار انعکاس نمونه عمل شده با ۲٪ پروتئاز و ۵۰ ppm نانونقره و ۱٪ رنگزا در طول موج‌های پایین (۴۶۰-۴۲۰ nm) از همه کمتر است، ولی در طول موج‌های بالاتر از ۶۲۰ nm مقدار انعکاس نمونه عمل شده با ۶۰ ppm ۵۰ نانونقره و ۱٪ رنگزا از همه کمتر است.

همچنین در محدوده طول موج ۷۰۰-۶۰۰ nm افزایش غلظت نانونقره سبب کاهش میزان انعکاس نمونه رنگی

جدول ۲: مقادیر a^* , b^* , L^* , ΔE و درصد کاهش باکتری در نخ‌های ابریشمی عمل شده با آنزیم پروتئاز و ۳۰ ppm نانونقره (مأخذ: یافته‌های تحقیق)

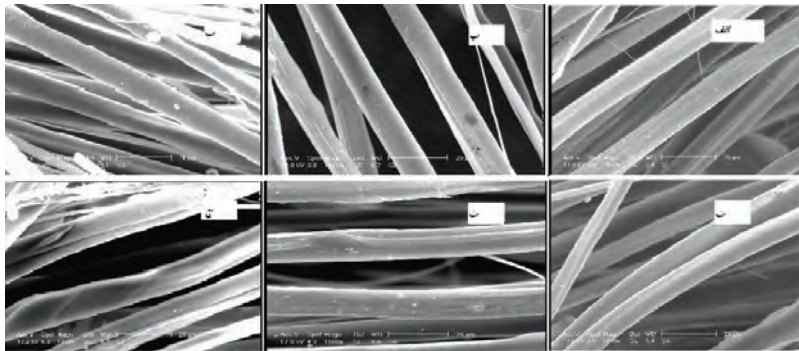
عملیات	a^*	b^*	L^*	ΔE	میزان کاهش باکتری اشیا کولی (%)	میزان کاهش باکتری استافیلوکوک اورئوس (%)
نمونه شاهد (نخ ابریشمی صمغ‌گیری شده اولیه)	۲/۸۸	-۲/۹۰	۹۰/۴۵	۰	افزایش	افزایش
۲٪ آنزیم پروتئاز و ۳۰ ppm نانونقره	۴۶/۵۳	۲۲/۵۹	۶۰/۴۷	۳/۷۴	۱۰۰	۹۴/۸۱
۲٪ آنزیم پروتئاز و ۳۰ ppm نانونقره و ۱٪ رنگزا	۲/۷۴	-۲/۰۰	۸۹/۸۴	۱/۰۹	۱۰۰	۹۸/۹۱

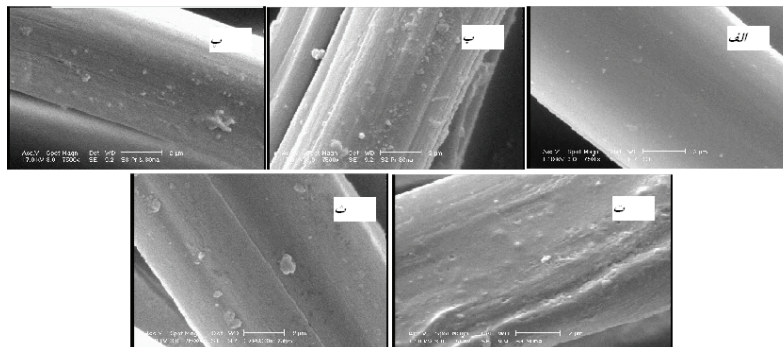
تصویر ۱: نتایج انعکاسی نخ‌های ضد میکروب و رنگرزی شده ابریشمی در محدوده ۷۰۰-۴۰۰ nm (مأخذ: یافته‌های تحقیق).

بررسی مورفولوژی سطح نخ ابریشمی:

بررسی ساختار سطحی الیاف توسط میکروسکوپ الکترونی پویشی SEM انجام شده است. تمامی نمونه‌های نخ ابریشمی قبل از مشاهده توسط میکروسکوپ به وسیله طلا پوشش داده شده‌اند. تصاویر ۲ و ۳ تأثیر عملیات آنزیمی و ضدمیکروبی را روی سطح الیاف ابریشم نشان می‌دهند. این تصاویر با بزرگ‌نمایی‌های $1000\times$ ، $7500\times$ از نمونه‌های عمل نشده و عمل شده با آنزیم و ضدمیکروب نانونقره در شرایط مختلف تهیه شده است. تصویر ۳ نشان می‌دهد که آنزیم پروتاز اثر هیدورلیز

تصویر ۲: تصاویر میکروسکوپ الکترونی پویشی نخ ابریشمی با بزرگ‌نمایی $1000\times$ - الف: نمونه شاهد (نخ ابریشمی عمل نشده)، ب: نمونه پیش عمل شده با ۲٪ پروتاز و سپس ۳۰ ppm نانونقره، پ: نمونه همزمان عمل شده با ۲٪ پروتاز و ۳۰ ppm نانونقره، ت: نمونه عمل شده با ۳۰ ppm نانونقره، ث: نمونه عمل شده با ۳۰ ppm نانونقره و ۱٪ رنگزا، ج: نمونه عمل شده همزمان با ۲٪ پروتاز و ۳۰ ppm نانونقره و ۱٪ رنگزا (مأخذ: یافته‌های تحقیق).

تصویر ۳: تصاویر میکروسکوپ الکترونی پویشی نخ ابریشمی با بزرگ‌نمایی $7500\times$ - الف: نمونه شاهد (نخ ابریشمی عمل نشده)، ب: نمونه پیش عمل شده با ۲٪ پروتاز و سپس ۳۰ ppm نانونقره، پ: نمونه همزمان عمل شده با ۲٪ پروتاز و ۳۰ ppm نانونقره، ت: نمونه عمل شده با ۳۰ ppm نانونقره، ث: نمونه عمل شده همزمان با ۲٪ پروتاز و ۳۰ ppm نانونقره و ۱٪ رنگزا (مأخذ: یافته‌های تحقیق).

silk fibroin". *Biomaterials*, 26: 3385–3393.

3. Saadatdar Arani, Aghdas Sadat (2009) "Overview of the enzymes used on protein fibers"- MSc Seminar, Islamic Azad University, South of Tehran Branch.

4. Dehghan Nayeri, Fatemeh (2009) "Gum-making and silk dyeing using ultrasonic waves and Effluent from the review process", MSc Thesis, Amirkabir University of Technology.

5. Mingzhong Li, Masayo Ogiso, Norihiko Minoura (2003) "Enzymatic degradation behavior of porous silk fibroin sheets", *Biomaterials* 24: 357–365.

6. Montazer, M., Dadashian, F., Farhoodi, K. (2009) "Effect of protease enzyme in the acid conditions on the dyeing of wool fabric", *Journal of Color Science and Technology* 3: 73-80.

7. Vigneshvaran, N. Varadarajan, P.V. and Balasubramanya, R.H. (2010) "Application of metallic nano particles in textile". *Nanotechnologies for the life sciences*.

8. Moazami, A. Montazer, M. Rashidi, A. and Rahimi, M.K. (2010) "Antibacterial properties of raw and degummed silk with nanosilver in various conditions", *Journal of Applied Polymer science*, 118:253-258.

9. Rahimi, Shahram (2002) "Removing gum from silk fibers using ultrasound waves and enzymes", MSc Thesis, Amirkabir University of Technology.

نتیجه‌گیری

استفاده از غلظت‌های مختلف نانونقره روی نخ ابریشمی در شرایط مختلف و با آنزیم‌های مختلف نشان دادند که هرچه غلظت نانونقره بیشتر باشد، خاصیت ضدباکتری نخ ابریشمی بیشتر می‌شود. آزمون ضدمیکروبی نشان داد که به‌کارگیری آنزیم پروتئاز همزمان با نانونقره، در ضدمیکروب کردن کالا تأثیر مثبت دارد، به‌طوری که در این روش استفاده از غلظت کمتر نانونقره ۳۰ ppm جهت حصول نخ ابریشمی با خاصیت ضد باکتری عالی (۱۰۰٪)، استفاده شده که از نظر اقتصادی مقرون به‌صرفه است. همچنین استفاده از غلظت‌های مختلف نانونقره روی نخ ابریشمی در شرایط مختلف نشان دادند که هرچه غلظت نانونقره بیشتر باشد، خاصیت ضد باکتری نخ ابریشمی نیز بیشتر می‌شود.

تشکر و قدردانی

لازم است از همکاری مسئولان و کارشناسان محترم دانشکده مهندسی نساجی دانشگاه صنعتی امیرکبیر و کارشناسان محترم آزمایشگاه میکروبیولوژی دانشگاه آزاد اسلامی واحد پزشکی تهران صمیمانه تشکر و قدردانی کنیم.

فهرست منابع

1. Cavaco-Paulo A. & Gubitza G.M. (2003) "Textile processing with enzymes", The Textile Institute.
2. Horan, Rebecca L., Kathryn Antle, Adam L. Collette, Yongzhong Wang, Jia Huang, Jodie E. Moreau, Vladimir Volloch, David L. Kaplan, Gregory H. Altman (2005) "In vitro degradation of

